

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Проректор з науково-  
педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**Міжнародне податкове планування та управління податковими  
ризиками**

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес»**

вид дисципліни: **вибіркова**

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру) міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“19” червня 2019 року, протокол №

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (к. е.н., доцент, доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії Легостаєва О.О.)

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “19 ” червня 2019 року №

В.О. завідувача кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

\_\_\_\_\_  
(підпис) Дерід І.О.\_  
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією  
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 19 ”червня 2019 року №

Голова методичної комісії

\_\_\_\_\_  
(підпис) Григорова-Беренда Л.І.  
(прізвище та ініціали)

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Міжнародне податкове планування та управління податковими ризиками” складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» другий (магістерський рівень).

### 1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів комплексу знань та вмінь з аналізу податків та прийняття управлінських рішень в сфері міжнародного податкового планування.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: вивчення принципів, елементів і етапів міжнародного податкового планування і його місце в загальному плануванні зовнішньоекономічної діяльності підприємств; вивчення існуючих пільг та шляхів законного зниження податкового тягаря; освоєння основних способів мінімізації податкових платежів; відпрацювання практичних навичок з прийняття рішень в області оптимізації податкових платежів.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

| 1.5. Характеристика навчальної дисципліни     |                                     |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------|
| Обов’язкова                                   |                                     |
| Денна форма навчання                          | Заочна (дистанційна) форма навчання |
| Рік підготовки                                |                                     |
| 2-й                                           | -й                                  |
| Семестр                                       |                                     |
| 3-й                                           | -й                                  |
| Лекції                                        |                                     |
| 18 год.                                       | год.                                |
| Практичні, семінарські заняття                |                                     |
| 9 год.                                        | год.                                |
| Лабораторні заняття                           |                                     |
| год.                                          | год.                                |
| Самостійна робота                             |                                     |
| 93 год.                                       | год.                                |
| Індивідуальні завдання                        |                                     |
| Контрольна робота 5 год із самостійної роботи |                                     |

1.6. Заплановані результати навчання:

- розуміння сутності та задач між народного податкового планування;
- здатність здійснювати податкове планування та податкову оптимізацію в міжнародному бізнесі;
- здатність приймати господарські рішення в міжнародному бізнесі з урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків.

## **2. Тематичний план навчальної дисципліни**

### **Тема 1. Загальна характеристика податків і податкової системи.**

Суть податків, податкові терміни і поняття, функції і принципи оподаткування. Відмінні риси податків і зборів. Об'єкти оподаткування. Податкова база. Податкова ставка. Податковий період. Порядок обчислення податку; порядок і терміни сплати податку. Пільги по податках і зборах. Принципи оподаткування. Класифікації податків.

Система податкової класифікації Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР); класифікація, вживана Міжнародним валютним фондом (МВФ); класифікація за системою національних рахунків (СНР) і по Європейській системі економічних інтегрованих рахунків (ЄСЕІР). Класифікація податків та податкова система України.

### **Тема 2. Зміст податкового планування на рівні організацій.**

Поняття податкового планування, його роль і місце в системі управління фінансами підприємств. Суть планування. Поняття податкового менеджменту. Податкове планування на рівні господарюючого суб'єкта. Планування податків. Місце податкового планування у фінансовому менеджменті. Основні групи господарюючих суб'єктів, що потребують застосування податкового планування своєї діяльності. Чинники, що обумовлюють, необхідність податкового планування.

Класифікація податкового планування. Ухилення від сплати податків. (tax avasion). Обхід податків (tax avoidance). Стандартний метод (standart method). Податкове планування (tax planning).

Документальне оформлення податкового планування. Чинники, що визначають специфіку податкового планування. Види податкового планування. Оперативне (на квартал), поточне (на рік) і планування на віддалену перспективу (довгострокове і стратегічне) податкове планування. Організаційне і поточне податкове планування

Податкове планування на рівні держави. Корпоративне і особисте податкове планування. Форми податкового планування : моніторинг податкових питань конкретним працівником бухгалтерії або фінансового відділу підприємства; податкове планування і поточний контроль за податковими зобов'язаннями підприємства силами спеціалізованого відділу підприємства; залучення зовнішніх консультантів для цілей податкового планування.

Способи податкового планування : короткострокове (поточне) - використання пропусків законодавства, облік податкових пільг, облік нововведень та ін.; довготривале (стратегічне) - урахування специфіки об'єкту і суб'єкта оподаткування, особливостей методу оподаткування, використання податкових притулків, податкових режимів окремих країн, застосування міжнародних угод

Методи податкової оптимізації : розробку наказу по обліковій політиці, оптимізацію через договір, метод заміни стосунків, метод розділення стосунків, метод відстрочення податкового платежу, метод прямого скорочення об'єкту оподаткування, метод офшору, застосування пільг.

Алгоритм податкового планування. Принципи і стадії податкового планування. Межі податкового планування. Законодавчі обмеження. Адміністративні дії. Судовий механізм боротьби з ухиленням від сплати податків.

### **Тема 3. Податкове планування на рівні господарюючих суб'єктів в умовах глобалізації економіки.**

Фінансова глобалізація і податкові стосунки. Податкова глобалізація і її ознаки: уніфікація непрямого оподаткування; уніфікація прямого оподаткування; гармонізацію основ податкових систем; застосування спеціального статусу європейської компанії і Європейського Економічного Угрупування; розробка системи податкової класифікації

ОЕСР, Міжнародного валютного фонду (МВФ) і за системою національних рахунків (СНР); створення різних міжнародних організацій, що займаються питаннями оподаткування; спільна боротьба з відмиванням злочинних доходів.

Уніфікація прямого і непрямого оподаткування в Європейському Союзі. "Основи світового податкового кодексу" 1993 р. Уорда М. Хасси і Дональда С. Любика. Гармонізація національних податкових законодавств держав - учасників Євразійської економічної спільноти. Застосування спеціального статусу європейської компанії для організацій, що ведуть підприємницьку діяльність одночасно в декількох країнах. Міжнародна податкова асоціація (ИФА).

#### **Тема 4. Відмінність систем оподаткування, існуючих у світі**

Статус резидентства підприємств в різних країнах. Оптимізація податкових платежів з використанням відмінностей в статусі резидента. Особливості корпоративного податку на прибуток (corporate income tax) в різних країнах. Оцінка товарно-матеріальних запасів для цілей оподаткування. Амортизаційна політика. Регулювання певних видів витрат в різних країнах для цілей оподаткування прибутку.

Пільги по податку на прибуток: капіталовкладення в розвідку і видобуток нафти і інших мінералів, по дослідженнях і розробках, високих технологіях; офшорні банки і банківські угоди; пільги по експорту; пільги на торговий асортимент і торгові компанії; готелі, туризм; міжнародні компанії; пільги сільському господарству; пільги на інвестиції капіталу; пільги компаніям, що володіють патентами; морські і авіаційні компанії; новим підприємствам і галузям промисловості, виробництво нових видів продукції; компанії землеустрою мають пільги на Ангільських островах; фінансові компанії, у тому числі банки, холдинги; приватні фонди і так далі. Перенесення збитків : на будь-яку кількість років вперед; на будь-яку кількість років вперед і на 1 рік тому; на 2-10 років.

Система податків на додану вартість (value added tax). Податкова карта. Податок з продажів. Оподаткування майна. Додаткові стимули для залучення інвестицій, які включають : сприятливі умови для зниження вартості, інвестиційні гранти, регіональні гранти, "податкові канікули", низькі податкові ставки; режими "податкових райів".

#### **Тема 5. Типологія податкового планування в зарубіжних країнах**

Спеціальні "моделі економії податків". Рівні варіантів податкового планування компаніями Великобританії : продаж в інші країни ЄС; закордонна база, але обмежена присутність; закордонна філія; відособлена закордонна організація; група закордонних об'єктів; придбання іншої юридичної особи ЄС; спільні підприємства або товариства з іншими об'єктами ЄС. Податкова система США. Основні нормативні акти. Принципи. Види податків. Ставки. Податкова система Франції. Основні нормативні акти. Принципи. Види податків. Ставки. Податкова система Німеччини. Основні нормативні акти. Принципи. Види податків. Ставки. Податкова система Італії. Основні нормативні акти. Принципи. Види податків.

#### **Тема 6. Міжнародна податкова конкуренція**

Поняття, суть, особливості міжнародної податкової конкуренції. Суб'єкти і об'єкти міжнародної податкової конкуренції. Цілі міжнародної податкової конкуренції. Переваги податкової конкуренції : забезпечує оптимальне розміщення ресурсів між її суб'єктами; обмежує егоїстичні спрямування держави і що примушує його адаптувати свою політику до інтересів приватних структур; виявляє оптимальні потреби індивідів; сприяє впровадженню інновацій в досить консервативному громадському секторі.

Конкуренція з точки зору міри контролю за платниками з боку держави. Конкуренція як процедура відкриття. Конкуренція як стимулюючий механізм включення усіх країн в так звану нескінченну гонку за лідерами.

Американське і європейське уявлення про роль держави в економіці країни і міжнародна податкова конкуренція.

Етапи розвитку податкової конкуренції. Причини посилення міжнародної податкової конкуренції в сучасних умовах: зниження торгових бар'єрів; зменшення перешкод на шляху фінансових потоків; пом'якшення правил трудових стосунків; бурхливий розвиток інформаційних технологій; переважання сфери послуг над виробничою сферою, що ускладнює оподаткування останніх; створення єдиних економічних просторів і союзів; закритість інформації про рух капіталу в деяких країнах.

Діяльність ЄС і ОЕСР по протидії податкової конкуренції. Кодекс поведінки відносно оподаткування бізнесу ЄС 1997 р. Види податкової конкуренції. Економічно ефективна (досконала) і неефективна (недосконала) податкова конкуренція. Горизонтальна і вертикальна податкова конкуренція. Податкову конкуренція з використанням ставок податків, пільг і заохочень для усіх або окремих категорій платників; інших елементів оподаткування (платники, об'єкт оподаткування, податкова база, податковий період, термін сплати податку, порядок і спосіб сплати). Деструктивна податкова конкуренція. Основні характеристики деструктивної (недобросовісної) податкової конкуренції Конкурентні переваги податкової системи.

### **Тема 7. Тенденції міжнародного податкового планування і офшорний бізнес**

Поняття міжнародного податкового планування (МПП) як частини корпоративного податкового планування. Завдання міжнародного податкового планування : облік усіх податків, сплачених в усіх юрисдикціях активності, специфіки різних елементів податків (ставок, податкової бази, пільг, що надаються, і т. д.), дослідження найбільш раціональних способів оптимізації таких податків (у тому числі і на репатріацію доходів), ефективне використання різних способів врегулювання міжнародного подвійного оподаткування, максимізація глобального доходу господарюючого суб'єкта за рахунок зниження його сукупного навантаження. Розділення країн світу по рівню податкового тягаря : юрисдикції з високими податками; юрисдикції з ліберальним оподаткуванням.

Податкові притулки (країни) і податкові оазиси (порти, економічні зони, зони вільного підприємництва). Основні види вільних економічних зон відповідно до їх господарської спеціалізації: зони вільної торгівлі; промислово-виробничі зони; сервісні зони або зони послуг; комплексні зони. Поняття офшорних зон. Основні ознаки. Історія їх функціонування. Офшорна компанія і компанія в "проміжній" юрисдикції.

Організаційні форми офшорних підприємств. Фінансовий механізм офшорної компанії. Офшорні центри. Офшорна компанія як інструмент податкового планування. Антиофшорне законодавство. Експортно-імпорتنі операції з використанням офшорних компаній. Фінансові, страхові і банківські операції з використанням офшорних схем.

### **Тема 8. Угоди про уникнення подвійного оподаткування і трансфертпрайсинг**

Історія укладення угод про уникнення подвійного оподаткування. Типова конвенція Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) про усунення подвійного оподаткування від 1977 р. з подальшими змінами. Типова конвенція ООН 1979 р. Типова податкова угода Британської співдружності націй. Конвенція про усунення подвійного оподаткування між країнами - членами групи Анд. Багатосторонні податкові угоди: між країнами Бенілюксу; Нордична конвенція між Данією, Фінляндією, Швецією, Норвегією і Ісландією; Ломейская конвенція. Групи угод, регулюючі податкові питання. Податкові угоди, у тому числі: загальні, обмежені, про надання адміністративної допомоги, про податки на спадок, про податки по соціальному страхуванню, про поширення податкової юрисдикції.

Міжнародні угоди, в яких разом з іншими основними питаннями розглядаються і питання податкового характеру : угоди про основи взаємовідносин між двома державами, угоди про встановлення дипломатичних і консульських стосунків, торгові угоди і угоди, у

тому числі чисто митні угоди. Структура загальних угод про усунення подвійного оподаткування доходів і майна. Способи використання договорів про усунення подвійного оподаткування : попереднє звільнення від оподаткування пасивних доходів іноземних юридичних осіб; повернення податків на доходи іноземних юридичних осіб. Механізм трансфертного ціноутворення. Технологія міжнародних трансфертних операцій (внутріфірмових угод і платежів).

### 3. Структура навчальної дисципліни

| Назви розділів і тем                                                                           | Кількість годин |              |          |      |      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|----------|------|------|-----------|
|                                                                                                | денна форма     |              |          |      |      |           |
|                                                                                                | усьо<br>го      | у тому числі |          |      |      |           |
|                                                                                                |                 | л            | п        | лаб. | інд. | с.<br>р.  |
| 1                                                                                              | 2               | 3            | 4        | 5    | 6    | 7         |
| Тема 1. Загальна характеристика податків і податкової системи.                                 | 17              | 4            | 2        |      |      | 11        |
| Тема 2. Зміст податкового планування на рівні організацій.                                     | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Тема 3. Податкове планування на рівні господарюючих суб'єктів в умовах глобалізації економіки. | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Тема 4. Відмінність систем оподаткування, існуючих у світі                                     | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Тема 5. Типологія податкового планування в зарубіжних країнах                                  | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Тема 6. Міжнародна податкова конкуренція                                                       | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Тема 7. Тенденції міжнародного податкового планування і офшорний бізнес                        | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Тема 8. Угоди про уникнення подвійного оподаткування і трансфертпрайсінг                       | 14              | 2            | 1        |      |      | 11        |
| Контрольна робота                                                                              | 5               |              |          |      |      | 5         |
| <b>Усього годин</b>                                                                            | <b>120</b>      | <b>18</b>    | <b>9</b> |      |      | <b>93</b> |

### 4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

| № з/п | Назва теми                                                                             | Кількість годин |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Загальна характеристика податків і податкової системи.                                 | 2               |
| 2     | Зміст податкового планування на рівні організацій.                                     | 1               |
| 3     | Податкове планування на рівні господарюючих суб'єктів в умовах глобалізації економіки. | 1               |
| 4     | Відмінність систем оподаткування, існуючих у світі                                     | 1               |
| 5     | Типологія податкового планування в зарубіжних країнах                                  | 1               |
| 6     | Міжнародна податкова конкуренція                                                       | 1               |
| 7     | Тенденції міжнародного податкового планування і офшорний бізнес                        | 1               |
| 8     | Угоди про уникнення подвійного оподаткування і трансфертпрайсінг                       | 1               |
|       | Разом                                                                                  | 9               |

### 5. Завдання для самостійної роботи

| № з/п | Види, зміст самостійної роботи                                                                                              | Кількість годин |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 1 | 11              |
| 2     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 2 | 11              |
| 3     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 3 | 11              |
| 4     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 4 | 11              |
| 5     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 5 | 11              |
| 6     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 6 | 11              |
| 7     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 7 | 11              |
| 8     | Вивчити конспект, прочитати рекомендовану літературу, підготуватись за заданими питання до семінарського заняття за темою 8 | 11              |
| 9     | Повторити увесь пройдений матеріал, підготуватись до екзамену за наданими запитаннями                                       | 11              |
| 10    | Контрольна робота                                                                                                           | 5               |
|       | Разом                                                                                                                       | 93              |

### 6. Індивідуальні завдання

Контрольна робота 5 годин із складу самостійної роботи для підготовки. Контрольна робота передбачає проблемно-аналітичне завдання, що потребує розгорнутої відповіді, тестові завдання.

### 7. Методи контролю

Метод контролю – це система дій, націлена на перевірку знань студента. У даному курсі дисципліни «Міжнародне податкове планування та управління податковими ризиками» використовуються наступні форми контролю:

- усна перевірка (опитування, розв’язання завдань та вправ тощо) на практичних, враховуючи, що рівень підготовки студента відображає систематичність його самостійної роботи над курсом;
- тестова перевірка за темами дисципліни;
- практична перевірка - розв’язання ситуаційних задач.

*Поточний контроль:* загальна сума балів – 60, в тому числі – контрольна робота – 20 б.

*Підсумковий контроль:* письмовий екзамен – загальна сума балів – 40.

### **Критерії оцінювання знань студентів**

**Критерії оцінки усного опитування** на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язання задач, проведення розрахунків, при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

«5» балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також додаткової літератури.

«4» бали свідчать, що студент має тверді знання з дисципліни в обсязі навчальної програми. Але у розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, або недостатнє висвітлення практичних аспектів питання.

«3» бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі, в навчальних планах і програмах. Студент продемонстрував, хоча і не в повному обсязі, але в цілому, правильні знання програми курсу, виявив розуміння основного змісту питань.

«2-0» балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студента нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних, але і вузлових питань курсу.

#### **Критерії оцінки знань при розв'язанні задач.**

«5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

«4» бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

«3» бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

«2-0» ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

#### **Критерії оцінки відповідей на тестові питання.**

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

«5» балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

«4» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

«3» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

«2-0» виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

#### **Критерії оцінки контрольні роботи**

Контрольна робота містить практичну та теоретичну складові і включають: 1 проблемно-аналітичне завдання і 20 тестових запитань.

Максимальна кількість балів за контрольну роботу – 20 балів, з них за завдання – 10 балів, за тести – 10 балів.

**Оцінка “5”** (відмінно) – 20-18 балів.

**Оцінка “4”** (добре) – 17-16 балів.

**Оцінка “3”** (задовільно) – 15-12 балів.

**Оцінка “2”** (незадовільно) – 11-0 балів.

### 8. Схема нарахування балів

| Поточний контроль, самостійна робота |    |    |    |    |    |    |    |                                                        |       | Екзам<br>ен | Сума |
|--------------------------------------|----|----|----|----|----|----|----|--------------------------------------------------------|-------|-------------|------|
| Семінарські заняття                  |    |    |    |    |    |    |    | Контрольна робота,<br>передбачена<br>навчальним планом | Разом |             |      |
| T1                                   | T2 | T3 | T4 | T5 | T6 | T7 | T8 |                                                        |       |             |      |
| 5                                    | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  |                                                        |       |             |      |

### Шкала оцінювання

| Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру | Оцінка                              |                                  |
|----------------------------------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------|
|                                                                | для чотирирівневої шкали оцінювання | для дворівневої шкали оцінювання |
| 90 – 100                                                       | відмінно                            | зараховано                       |
| 70-89                                                          | добре                               |                                  |
| 50-69                                                          | задовільно                          |                                  |
| 1-49                                                           | незадовільно                        | не зараховано                    |

### 9. Рекомендована література

- Дернберг Р. Международное налогообложение. – М., 1997.
- Карлін М.І. Міжнародне оподаткування: Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: 2013. – 360 с.
- Карлін М.І. Фінанси зарубіжних країн. — К., 2004.
- Карлін М.І. Фінанси України та сусідніх країн. — К., 2007.
- Карлін М.І. Фінансові системи країн Західної Європи. — К., 2009.
- Карлін М.І. Фінанси країн Європейського Союзу. — К., 2011.
- Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Ковалевський В.В. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник. Видання 3-тє, перероб. та доп. – Київ: 2007 – 640 с.
- Литвиненко Я. В., Якушик І. Д. Податкові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник / Я. В. Литвиненко, І. Д. Якушик. – К.: МАУП, 2005. – 208 с.
- Педь І.В. Податкова конкуренція: Монографія. — К., 2009.
- Погорлецкий А.И. Международное налогообложение: Учебник. – СПб.: 2006. – 384 с.
- Погорлецкий А.И. Налоговое планирование внешнеэкономической деятельности. – СПб., 2006.

12. Погорлецкий А.И. Принципы международного налогообложения и международного налогового планирования. – СПб., 2005.11

1. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Типова конвенція ООН про уникнення подвійного оподаткування між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються, та коментарів до неї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.un.org/esa/ffd/documents/UN\\_Model\\_2011\\_UpdateRu.pdf](http://www.un.org/esa/ffd/documents/UN_Model_2011_UpdateRu.pdf)

3. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Польща про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження податкових ухилень (документ 616\_168, чинний від 12.01.1993) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/616\\_168](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/616_168)

4. Лист ДФС України від 15 вересня 2015 року № 34020/7/99-99-12-01-03-17 «Про перелік країн, на які поширюється дія Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах. Розділ: Чинні двосторонні міжурядові угоди (конвенції) про уникнення подвійного оподаткування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-mijnarodne-chinni-dvostoronni-mijuryado/217024.html>

Інтернет-ресурси:

1. The World Bank. Data catalog // The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org>

2. Doing Business. Data and Rankings // The World Bank Group [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>

3. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Офіційний портал Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>